

Analýza Novin: Libčice nad Vltavou

Identifikace tištěného periodika:

Název: Libčické noviny

Vydavatel: Městský úřad Libčice nad Vltavou

Periodicita: 12/rok

Předmět analýzy:

1. obsah tištěného periodika:

ročník 2018, 5 po sobě jdoucích čísel (srpen – prosinec 2018)

2. **pravidla pro vydávání novin:** statut novin dostupný na <http://www.libcice.cz/noviny/statut.html>

autor: Oživení, o. s., Muchova 13, Praha 6, www.oziveni.cz

zpracovala: Šárka Trunkátová, sarka.trunkatova@oziveni.cz

duben 2019

I. Obsahová analýza

1.1 Sledované ukazatele obsahu periodika

ukazatel	definice
politická plocha (POP)	Názorová sdělení k uskutečněným nebo potenciálním aktivitám radnice neboli kompaktní souhrn informací v periodiku, který sděluje či vytváří názor na politiku místní samosprávy. Jsou zde zahrnuty také informace o aktivitách představitelů výkonných orgánů samosprávy (např. starosta, radní), které nesouvisejí s činností samosprávy, ale mají vliv na tvorbu veřejného mínění o vedení samosprávy. Nejsou zde zahrnuty informace o běžné a kontinuální činnosti samosprávy, tzv. beznázorová sdělení (např. informace o uzavírkách komunikací, blokovém čištění, sběru odpadu, organizaci voleb). Mimo tuto plochu zůstává také tzv. společenský a kulturní servis, tzn. informace o společenských a kulturních událostech bez vztahu k radnici (např. referáty o sportovních utkáních, kulturních událostech, plesech a dalších akcích spolků a organizací, life-stylové rozhovory s místními celebrity, pokud nezmiňují představitele nebo aktivity radnice).
alternativní plocha (ALT)	Informace, názory a sdělení, které se alternativně či kriticky vymezují vůči politice a činnostem samosprávy, resp. se od ní

	odlišují.
„apolitická“ forma plochy POP	Posouzení celkového informačního vyznění politické plochy. Za apolitickou formu se považuje taková stylizace, která neobsahuje žádnou polemiku o místní politice a činnosti samosprávy, vytváří dojem pouze pozitivně podávaných faktických informací.
plocha POP obsahující budoucí rozhodnutí	Informace o přípravě budoucích rozhodnutí místní samosprávy, na která ještě mohou mít občané vliv. Z časové posloupnosti plyne, že občané ještě výsledek rozhodnutí mohou ovlivnit (např. oslovit zastupitele). Pod tento ukazatel nezahrnujeme běžnou agendu, např. informace o výběrových řízeních, záměrech prodeje, rozdělování grantů).
Plocha POP s poškozující formou	Plocha, která obsahuje reakci na vyjádření/názory/aktivity oponentů vedení radnice (zpravidla opoziční zastupitelé, aktivní občané, místní spolky, hnutí atp.), která ve výsledku poškozuje oponenta a má za cíl jeho dehonestaci. Většinou se jedná o poškozující vyjádření bez možnosti adekvátní reakce (obranu) těch, na které je vyjádření mířeno v daném článku nebo novinách.
plocha POP anonymní	Plocha textu, která nemá uvedeného svého autora (ani redakční zkratku identifikující konkrétního autora).
počet zmínek o vedení samosprávy v textu	Zmínky o představitelích samosprávy (starosta, primátor, hejtman) a radních, resp. náměstků, místostarostů atp., s uvedením funkce či jména nebo obojího.
počet fotografií vedení samosprávy	Fotografie představitelů samosprávy

Předmětem analýzy není hodnocení samotné kvality obsahu periodika po redakční, editorské a grafické stránce.

1.2 Metodika výsledných indexů IRON a BENEFIT

Index IRON (Index různosti názorů)

IRON vyjadřuje celkovou hodnotu plurality obsahu nejméně 5 po sobě jdoucích čísel periodika poměrem alternativní plochy (ALT) vůči politické ploše (POP) ($IRON = \text{plocha ALT} / \text{plocha POP} * 100$). Čím vyšší je hodnota indexu IRON, tím je dané periodikum názorově pestřejší, lze v něm najít také jiné názory na místní politiku, což je přínosné pro veřejnou diskusi a svobodnější tvorbu názorů občanů na činnosti místní politické reprezentace. Hodnota indexu se pohybuje v rozmezí 0 až 100%.

Vysoká hodnota IRON však nemusí vyjadřovat vysokou kvalitu textu a obsahu periodika.

Index BENEFIT

Index vyjadřuje informační přínos obsahu alespoň 5 po sobě jdoucích čísel periodika pro čtenáře. Jeho výpočet zahrnuje všechny sledované indikátory, do výsledné hodnoty se však promítají různými váhami, podle informačního přínosu, který nesou. Výpočet indexu BENEFIT se odvíjí od střední hodnoty 0,5. To znamená, že v teoretickém případě, kdy by hodnota indexu nabývala přesně hodnoty 50 %, by se v daném periodiku nevyskytovaly žádné pozitivní ani negativní indikátory informačního přínosu jeho obsahu (případně by se přínosné a negativní vlivy navzájem anulovaly). Hodnota indexu se přitom pohybuje v rozmezí 0 až 100 %.

Pokud je hodnota indexu vyšší než 50 %, převládají v obsahu periodika pozitivní ukazatele, pokud je hodnota nižší než 50 %, převládají ukazatele negativní.

Ukazatele

Pozitivní ukazatele	Negativní ukazatele
Plocha, na které se referuje o činnosti politiků a radnice, tzv. politická plocha (POP)	Politická plocha anonymní, u které není znám autor (ANON)
Plocha s alternativními názory na politiku vedení města (ALT)	Politická plocha s poškozující formou, na které dochází zpravidla k dehonestaci názorových oponentů (ironizace, nápravné komentáře, atp.) (POŠK)
Plocha s informacemi o budoucím rozhodnutí (BUD)	Nadstandardní počet zmínek v textu o vedení města (starosta + členové rady)
Plocha s informacemi o usneseních orgánů samosprávy (USN)	Nadstandardní počet fotek politiků ve vedení města (starosta + členové rady)

Pozitivní ukazatele:

velikosti politické plochy: čím větší část obsahu periodika tvoří plocha informující o činnosti místní samosprávy (politická plocha), tím více mají občané možnost získat informace o její činnosti, a tím více jim vydavatel poskytuje službu, která odpovídá povinnosti samosprávy poskytovat informace o své činnosti,

velikosti plochy s alternativními sděleními: čím více obsahu je věnováno alternativním sdělením, tím mají místní občané větší šanci dozvědět se různé názory a svobodně si utvářet názor na místní samosprávu,

velikosti plochy s informacemi o budoucích rozhodnutích: čím více obsahu je věnováno informacím o budoucích rozhodnutích, tím vyšší mají občané šance zapojit se včas do veřejného rozhodování.

Negativní ukazatele:

podíl anonymní politické plochy: při tvorbě anonymních textů, které referují o činnosti samosprávy nebo jeho představitelů, bude pravděpodobně větší tendence k uplatňování cenzury, k jednostranným sdělením nebo očeřování případných kritiků, jelikož autor není znám a snižuje se tak osobní odpovědnost za neobjektivní či nevyvážené sdělení,

nadprůměrnou propagaci politického vedení samosprávy: přemíra zmínek či zobrazení politických představitelů deformuje objektivní obraz o činnosti samosprávy a slouží pouze politické sebe prezentaci, nikoli objektivnímu a názorově vyváženému informování občanů,

odchylka od přirozeného rozsahu plochy pro alternativní názory: nepoměr mezi velikostí opozice a poměrem alternativních názorů v rámci politické plochy v periodiku značí omezování prostoru pro názory opozice, za což je daný vydavatel v hodnocení informačního přínosu diskvalifikován. Ukazatel respektuje zejména případy, kdy v obci fakticky neexistuje opozice, takže požadavek na alternativní názory není namístě.

Výsledky Libčických novin:

období	plocha POP	IRON	BENEFIT	POP BUD	anonym POP	Plocha USN	Poškozující forma ALT	počet zmínek o vedení radnice na 1A4. POP	počet fotek vedení radnice na 1 A4. POP	plocha reklamy
2018	30,06%	7,78%	65,10%	1,48%	0%	0%	5,71%	0,56	0,22	7,29%
Průměr 2018*	32,74%	2,38%	49,70%	0,61%	25,2%	-	0,33%	1,67	0,39	11%

*průměrné výsledky analýzy 65 obecních zpravodajů z roku 2018, slouží pro orientační porovnání získaných hodnot. Průměrné hodnoty vycházejí z analýzy 5 po sobě jdoucích čísel. Výsledky jsou dostupné na hlasnatrouba.cz

I. Hlavní závěry obsahové analýzy

- 1) Nadprůměrné hodnoty indexu IRON:** Zpravodaj dosáhl nadprůměrné úrovně indexu IRON, především v porovnání s výsledky poslední srovnávací analýzy zpravodajů z roku 2018. **Průměrný index IRON dosáhl v analýze z roku 2018 úrovně pouhých 2,38% oproti více jak dvojnásobku dosaženém v Libčických novinách.** Vydavatel tedy poskytuje prostor pro kritické či alternativní názory. Zároveň však je nutné konstatovat, že jejich výskyt se koncentruje pouze do dvou z pěti hodnocených čísel. **Výsledná hodnota indexu je značně odvislá od nadstandardního množství oponentních názorů přítomných v prosincovém čísle zpravodaje.** IRON tohoto čísla dosáhl 31,15%, což představuje vysoký rozdíl oproti ostatním číslům, především pak číslům srpen – říjen, kde dosahuje prostor pro alternativní vyjádření nulových hodnot. Přístup vydavatele k prezentování jiných názorů se tak zdá rozporuplný, je obtížné určit, co změnu přístupu vyvolalo a zda poslední dvě hodnocená čísla představují pozitivní obrat a budoucí dlouhotrvající trend.
- 2) Index BENEFIT: dosáhl hodnoty 65,10 %**, což znamená, že v periodiku převládají pozitivní trendy pro informování občanů. **Positivně se projevuje především vysoká hodnota indexu IRON,**

chybějící anonymní plocha, přítomnost budoucích rozhodnutí a zejména nízká úroveň propagace politického vedení. Zde je nutné upozornit, že tato analýza není schopna postihnout a odlišit zmínky o vedení a samostatné články psané přímo členy vedení města. Především celostránkový článek v zářijovém čísle „*Hodnocení za období 2014 – 2018, aneb, kdo co sliboval...*“ podepsaný starostou obce lze označit za výrazný názorový projev vedení obce v době předvolební kampaně. Jelikož v čísle nedostal prostor žádný alternativní názor¹, jedná se o popření základní zásady objektivit a vyváženosti, které na obecní zpravodaje klade tiskový zákon.²

- 3) **Nadprůměrná hodnota poškozující plochy:** za poškozující plochu jsou označeny takové příspěvky, které dehonestují názorové oponenty. Do této plochy jsou zahrnuty i „opravné články“ – reakce vedení obce na články názorových oponentů, které poskytují dovysvětlující komentář a berou si za cíl mít poslední slovo na dané téma. **Libčické noviny v tomto kritériu dosáhly hodnoty 5,71%**, což je vysoko nad běžným průměrem, který byl v roce 2018 0,33%. Forma sdělení, která je řazena do poškozující plochy snižuje úroveň veřejné diskuze i politické kultury a znevýhodňuje osoby, které nemají možnost adekvátní reakce v témže čísle.
- 4) **Velikost politické plochy a propagace vedení:** plocha věnovaná činnosti radnice tvoří třetinu obsahu periodika, což považujeme za optimální rozsah. **Propagace vedení podle počtu zmínek o vedení a fotek jednotlivých reprezentantů vedení dosáhla velmi nízkých hodnot.** Ovšem, jak již bylo zmíněno výše, zmínky bývají často reprezentovány názorovým článkem představitelů obce. Ve zpravodaji se tak projevuje fakt, že redakce netvoří obsah článků, pouze editorsky sesazuje výslednou podobu čísla zpravodaje. **Velice pozitivní je naopak dodržování pravidla, že nebudou publikovány anonymní články.**

Závěr: obsah periodika je tvořen editorsky, nikoliv redakčně, politická plocha je složena z jednotlivých příspěvků, velmi často pocházejí přímo od reprezentantů vedení radnice či opozice, která obsahují nekritická a jednostranná sdělení nebo sdělení kritická vůči činnosti radnice. **Prakticky se nevyskytují články, které by psal šéfredaktor, tedy ani články, ke kterým by si dohledával informace a postoje a následně je zpracoval do svébytného článku informujícího občany o dění v obci.** Velkým deficitem zpravodaje je tak přeměna na arénu, názorně patrná především v prosincovém čísle, které je plné oponentních názorů, zároveň i poškozující plochy a chybí zde důraz na objektivitu a vyváženost informací.

¹ Číslo obsahuje jeden článek opoziční zastupitelky, ovšem je věnovaný pouze poděkování a vývoji LOS, není pravděpodobné, že opozice dostala prostor na reakci na prezentovaný pohled pana starosty.

² Viz 46/2000 Sb, Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon):

§ 4a

Sdělení v periodickém tisku územního samosprávného celku

Vydavatel periodického tisku územního samosprávného celku je povinen poskytovat objektivní a vyvážené informace o územním samosprávném celku a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, které vyjadřuje názory členů zastupitelstva územního samosprávného celku, týkající se tohoto územního samosprávného celku.

II. Organizace vydávání zpravodaje

Vydávání periodika se v podmínkách Libčice na Vltavou řídí Statutem Libčických novin, který vymezuje: (i) tematické vymezení zpravodaje (ii) ustanovení a funkci redakční rady a šéfredaktora, (iii) Rozsah a harmonogram zpravodaje, (iv) Podmínky inzerce, (v) zásady pro uveřejnění příspěvků a (vi) výňatek z etického kodexu novináře vydaného Syndikátem novinářů.

Z hlediska vydávání Libčických novin jako média veřejné služby jsou dále hodnoceny následující systémová nastavení – způsob tvorby a schvalování obsahu, publikování příspěvků a dohled nad dodržováním pravidel.

1) Tvorba a schvalování obsahu

Tvorba obsahu je zajištěna interními kapacitami – šéfredaktorem, který je podle pravidel koordinátorem vydávání, ale není povinen publikovat vlastní články v každém čísle – jeho role je tedy editorská. Dále mohou články publikovat členové redakční rady, kteří také dopředu stanovují předběžný obsah připravovaného čísla LN a příspěvky mohou zasílat čtenáři i zastupitelé. Odpovědnost za finální podobu obsahu není svěřena šéfredaktorovi, z pravidel ne příliš jasně vyplývá, že články a příspěvky musí projít před zveřejněním kontrolou Redakční rady.

Šéfredaktor Libčických novin ve svém důsledku nedisponuje žádnými pravomocemi, které by se potřebovaly řídit etickým kodexem pro novináře, jeho role je víceméně organizační. Schvalování obsahu zpravodaje je svěřeno politickému vedení obce, tedy Redakční radě volené Radou města. Jako pozitivní rys je nutné uvést, že Redakční rada je tvořena všemi subjekty zastoupenými v zastupitelstvu, zároveň jejími členy nemohou být starosta a místostarosta. Ovšem reálně je tato snaha o nezávislost podkopána dalším nastavením pravidel – starosta i místostarosta se mohou účastnit jednání RR s poradním hlasem, kompetence RR nejsou jasně popsány, stejně tak není stanoven ani počet členů nebo procesní utváření rozhodnutí RR atd. S přihlédnutím k výše uvedenému se dá předpokládat, že vydávání zpravodaje primárně funguje podle zažitých praxí, nikoliv podle logiky pravidel.

V poměrech Libčic nad Vltavou je šéfredaktorkou zastupitelka za nejsilnější stranu, která je zároveň předsedkyní Redakční rady. Personální propojení orgánů, které by měly být na sobě nezávislé, poukazuje na navázání tvorby zpravodaje na vedení obce a systémově ztěžuje poskytování objektivních a vyvážených informací o dění v obci.

2) Publikování příspěvků

Pravidla pro publikování příspěvků se týkají pouze obecných zásad. Chybí specifikace pravidel pro vydání příspěvků zastupitelů, řešení výběru z velkého množství příspěvků, stejně jako určení orgánu, který řeší případné spory zastupitelů s redakcí nebo výtky vůči naplňování pravidel.

Pro příspěvky zastupitelů oproti příspěvkům čtenářů platí, že na jejich uveřejnění vzniká právní nárok – daný novelou tiskového zákona z roku 2013. **Bylo by tedy vhodné pravidla upravit v souladu se zákonem.**

3) **Dohled nad dodržováním pravidel**

Pravidla jasně nedefinují dohled nad vydáváním periodika a dodržováním přijatých pravidel. Ideálně by tato role spadala do kompetence Redakční rady, tuto domněnku posiluje i fakt, že členy RR v Libčicích jsou zástupci všech subjektů zastoupených v zastupitelstvu, popřípadě nezávislé osoby z řad veřejnosti či odborné veřejnosti. Redakční rada však podle pravidel především vytváří koncepci obsahu a před tiskem kontroluje podobu článků a příspěvků – de facto přímo ovlivňuje závěrečný obsah. Zároveň funkce předsedkyně RR je totožná s funkcí šéfredaktora, je nereálné si představit řešení sporu, který by spočíval ve výtce formulované RR vůči šéfredaktorce.

III. **Návrhy na zlepšení současného stavu**

- 1) Posílit nezávislost redakce vůči stávající výkonné moci samosprávy. Ideálně zformulovat taková pravidla, aby redakce nebyla personálně propojena s Redakční radou a stejně tak s politickými subjekty v obci.
- 2) Poskytnout Redakční radě kompetence dozoru nad vydáváním zpravodaje a dodržování pravidel LN a posílit její nezávislost jak na redakci, tak na vedení města. Redakční rada, s přihlédnutím k faktu, že v ní mají být zastoupeny všechny subjekty v zastupitelstvu, může být volena přímo zastupitelstvem obce.
- 3) Motivovat redakci k aktivnímu vyhledávání informací k tématům (i alternativních) a vytváření vlastního redakčního obsahu podle zásad novinářské práce (viz etický kodex pro novináře).
- 4) Definovat pravidla pro příspěvky zastupitelů a řešení případných sporů.